

Sfânta Cuvioasă Parascheva

mult folositoare

Saint Paraskeve, the Bountiful Helper

Album tipărit cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Părinte
TEOFAN
Mitropolitul Moldovei și Bucovinei

DOXOLOGIA 2011

Sfânta Cuvioasă Parascheva,
icoană, Ptolemaida, Grecia

*Saint Paraskeve,
icon, Ptolemaida, Greece*

Sfânta Parascheva a ajutat prin minunile ei și pe greci, și pe bulgari, și pe slavi, și pe români, devenind astfel o legătură de dragoste și pace între mai multe popoare, din nefericire confruntate cu conflicte. Pentru aceasta, este iubită de toți și adăpostește sub aripile dragostei ei pe toți, constituind astfel un exemplu real și nedeazămințit de dragoste purtată tuturor fără deosebire, asemănătoare dragostei Domnului nostru Iisus Hristos și a Bisericii Mame a Lui. Exemplul ei reprezintă o invitație vie și puternică pentru a-l imita, adresată nouă tuturor celor de azi care, de multe ori, suntem atrași în discriminări neîngăduite de Hristos și tratăm în mod diferit pe unii față de alții.

Sfânta Parascheva nu-l întreabă pe cel care-i cere ajutorul dacă este de un neam sau altul, nici dacă este bărbat sau femeie, bogat sau sărac, mai puțin sau mai bine pregătit sau altceva de acest fel. Îl întreabă dacă are credință în ajutorul care vine de la Dumnezeu și dispoziția de a lăuda pe Dăruitor, urmărind tot restul vieții să împlinească poruncile Sfintei Evanghelii.

† Bartolomeu I, Patriarhul ecumenic
(Iasi, 14 octombrie 1997)

Saint Paraskeve helped, through her miracles, the Greeks, the Bulgarians, the Slavs and the Romanians, becoming, in this way, a link of love and peace between many nations, confronted, unfortunately, with conflicts. For this reason, everyone has loved her, as she has protected them under the wings of her love. Therefore, she has always been a real and vigorous example of love given to all, without any difference, expressing the love of our Lord Jesus Christ, of His Mother and of the Church. Her example represents a strong and living invitation to emulation, addressed to all of us who, by treating people differently, are drawn at times, to discriminate and judge contrary to the commandments of Christ.

Saint Paraskeve does not ask the one who prays for help whether he belongs to a certain nation, whether he is rich or not, whether he is more or less educated or something similar. She asks him whether he has faith in the help coming from God and whether he has the will and inclination to praise the Giver, trying, for the rest of his life, to fulfill the commandments of the Gospel.

† Bartholomew I, Ecumenical Patriarch
(Jassy, October 14, 1997)

Sfânta Cuvioasă Parascheva,
icoană, Catedrala Mitropolitană din Iași

*Saint Paraskeve,
icon, Metropolitan Cathedral, Jassy*

Sfânta Parascheva este numită în Acatist „mult folositoare”. Fiecare icos se încheie prin cuvintele: „Bucură-te, Sfântă Parascheva, mult folositoare!”. O ascultare atentă a Acatistului ne lămurește de ce este numită Sfânta Parascheva mult folositoare.

Pentru că ea, prin nevinovăția, prin sfințenia, prin evlavia și puritatea ei, izbăvește de patimi egoiste și păcătoase pe cei stăpâniți de ele. Deci ea este folositoare, fiind o eliberatoare din lanțurile patimilor, și, în același timp, dăruiește oamenilor bucuria de a trăi adevărata evlavie și adevărata dragoste duhovnicească și curată. Cinstitoare și ocrotitoare a fecioriei și, în același timp, curățitoare a celor păcătoși, prin rugăciunile ei, Sfânta Parascheva a fost numită: „crin răsărit în grădina cea de sus și cinstitoare a celor ce caută sfințenia, fecioară neîntinată”. Ea a iubit viața de rugăciune, în singurătate și, ca o mireasă duhovnicească, s-a făcut păzitoare a celor care, ca și ea, caută cu dor neîmpărțit pe Dumnezeu, transformând singurătatea vieții lor în comuniune de bucurie trăită cu Dumnezeu. Ea este păzitoare a sihaștrilor, mai ales a sihaștrilor care aici, în Moldova, prin rugăciunile lor, au coborât cerul pe pământ și au înălțat inimile românilor în împărăția lui Dumnezeu.

Sfânta Parascheva este numită, de asemenea, propovăduitoarea drepte credințe și surpătorearea eresurilor. Ea ne ajută să păstrăm curată dreapta credință primită din moși-strămoși, dreapta credință a Sfinților Apostoli, a Sfinților Părinți, a voievozilor dreptmăritori, a sihaștrilor nevoitori, a sfinților neînfricați care au apărut-o în această parte a Europei, cu jertfa vieții lor. Ea este numită surpătorearea eresurilor, adică rugăciunile și sfințenia ei nu se împacă nicidecum cu duhul celor ce nascocesc învățături greșite, care dezbină Biserica și pierd sufletele.

Sfânta Parascheva este numită „mult folositoare” și pentru că ajută la vindecări. De aceea, Acatistul o numește „leacul durerii, mâna vindecării, casa ocrotirii, mântuirea de boli”. Mai mult decât atât, ea este cea care ține partea celor asupriți pe nedrept, este avocata celor nedreptățiți, fiind numită „mijlocitoarea celor greșiți, folositoarea celor asupriți, îndreptătoarea judecătorilor răi, scăparea celor judecați și osândiți și stărpitoare a răutăților”. (...)

Sfânta Cuvioasă Parascheva este mult folositoare și pentru că este cunoscută ca una care mângâie pe cei nenorociți, de aceea a fost numită mângâierea celor nenorociți, povăzuitorăa celor rătăciți și împreună-lucrătoare cu cei ce hrănesc pe cei săraci. Acum, când lumea noastră se confruntă cu boli, cu sărăcie, cu singurătate, cu foamete, cu multe feluri de rele care împuținează viața sau o pun în primejdie, Sfânta Parascheva cea mult folositoare este căutată ca una ce ocrotește prin mijlocirile sale și, mai ales, prin puterea prezenței sale rugătoare.

† Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române
Bucură-te, Sfântă Parascheva, mult folositoare!, „Candela Moldovei”, nr. 9-10, 1993

Coroana Sfintei Cuvioase Parascheva The crown of the Venerable Saint Paraskeve

In her Akathist, Saint Paraskeve is named “the bountiful helper”. Every icos ends with “Rejoice, O the bountiful helper Paraskeve!” An observant listening to the akathist clarifies why Saint Paraskeve is named “the bountiful helper”. First, this is because she, through her innocence, holiness, piety and purity, delivers of selfish and sinful passions all the people that are enslaved to them. Thus she gives grace for she is a liberator from the chains of the passions and, at the same time, gives people the joy of living the true piety and the true spiritual and pure love. Honor and protectress of chastity and, at the same time, a “cleanser” for the sinful, through her prayers, Saint Paraskeve was called “lily transplanted to the garden above, honor of those who seek holiness, chaste virgin”. She loved living in prayer, in solitude, and, as a graceful Bride, she made herself a guardian of all those who, such as she, seek God with unwavering desire, transforming the solitude of their lives in joyful communion with God. She is a guardian of hermits, especially of those here, in Moldavia, who by their prayers have brought the heavens on earth and have lifted up the Romanians’ hearts to the Kingdom of God.

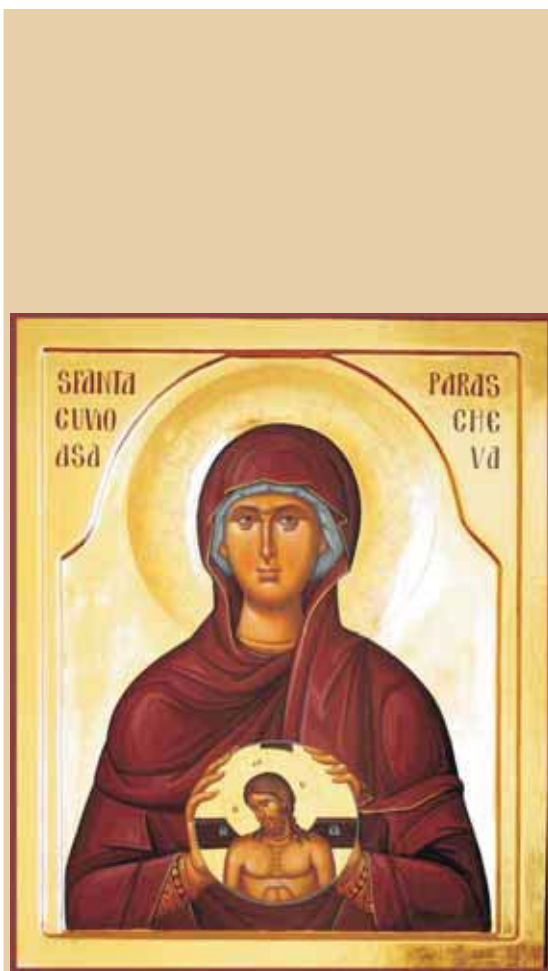
Saint Paraskeve is named as well preacher of the true faith and ruination of heretics. She helps us keep our forefathers’ faith pure, the orthodox faith of the Holy Apostles, of the Holy Fathers, of the right-believing princes, of the struggling hermits, of the courageous saints who sacrificially defended the true faith in this part of Europe. She is called ruination of heretics because her prayers and holiness are not at all in agreement with the spirit of those who produce erroneous teachings that divide the Church and lead souls astray.

Saint Paraskeve is named “the bountiful helper” also because she gives help in sickness. For that, the akathist styles her as “remedy of pain, hand of healing, sheltering house, salvation from disease”. Furthermore, she is a comforter to those who are unjustly prosecuted, an advocate to the mistreated, so she is called “intercessor for those in error, helper of the oppressed, reformation of corrupt judgments, refuge of those judged and sentenced and destroyer of the malicious”. (...) Venerable Saint Paraskeve is “the bountiful helper” also because she is a consoler to the unfortunate; therefore she has been named salvation of the wretched, guidance of the wayward, co-worker of those who nourish the poor. Today, when our world is confronted with diseases, poverty, loneliness, hunger, with all sorts of evils that shorten the life or put it in danger, Saint Paraskeve the Bountiful Helper is sought because she can protect through her intercession and, moreover, through her praying presence.

† Daniel, Patriarch of the Romanian Orthodox Church,
"Rejoice, O the bountiful helper Paraskeve!", "Candela Moldovei", no. 9-10, 1993

Sfânta Cuvioasă Parascheva,
icoană pictată de Marius Ghinescu,
Iași, 2011

*Saint Paraskeve,
icon painted by Marius Ghinescu,
Jassy, 2011*

Începând cu anul 1641, cetatea de scaun a Moldovei este ocrotită de Sfânta Cuvioasă Parascheva. Cum a răsărit gândul aducerii sfințelor sale moaște la Iași în mintea Voievodului Vasile Lupu și a Mitropolitului Varlaam, numai Dumnezeu știe. Cunoaștem însă că urmarea acestui gând este de o importanță covârșitoare.

Orașul Iași nu poate fi conceput fără Sfânta Cuvioasă Parascheva. Prezența ei în inima cetății constituie un continuu izvor de viață, fără de care ieșenii, moldovenii în general, ar fi fost și ar fi mult mai săraci în inima lor. Peste ei se revarsă de atâtea veacuri har peste har, putere peste putere, binecuvântare peste binecuvântare, și ei simt acest lucru. La bucurie și la încercare vin să-i mulțumească, să-i aducă o floare sau s-o implore să intervină în viața lor.

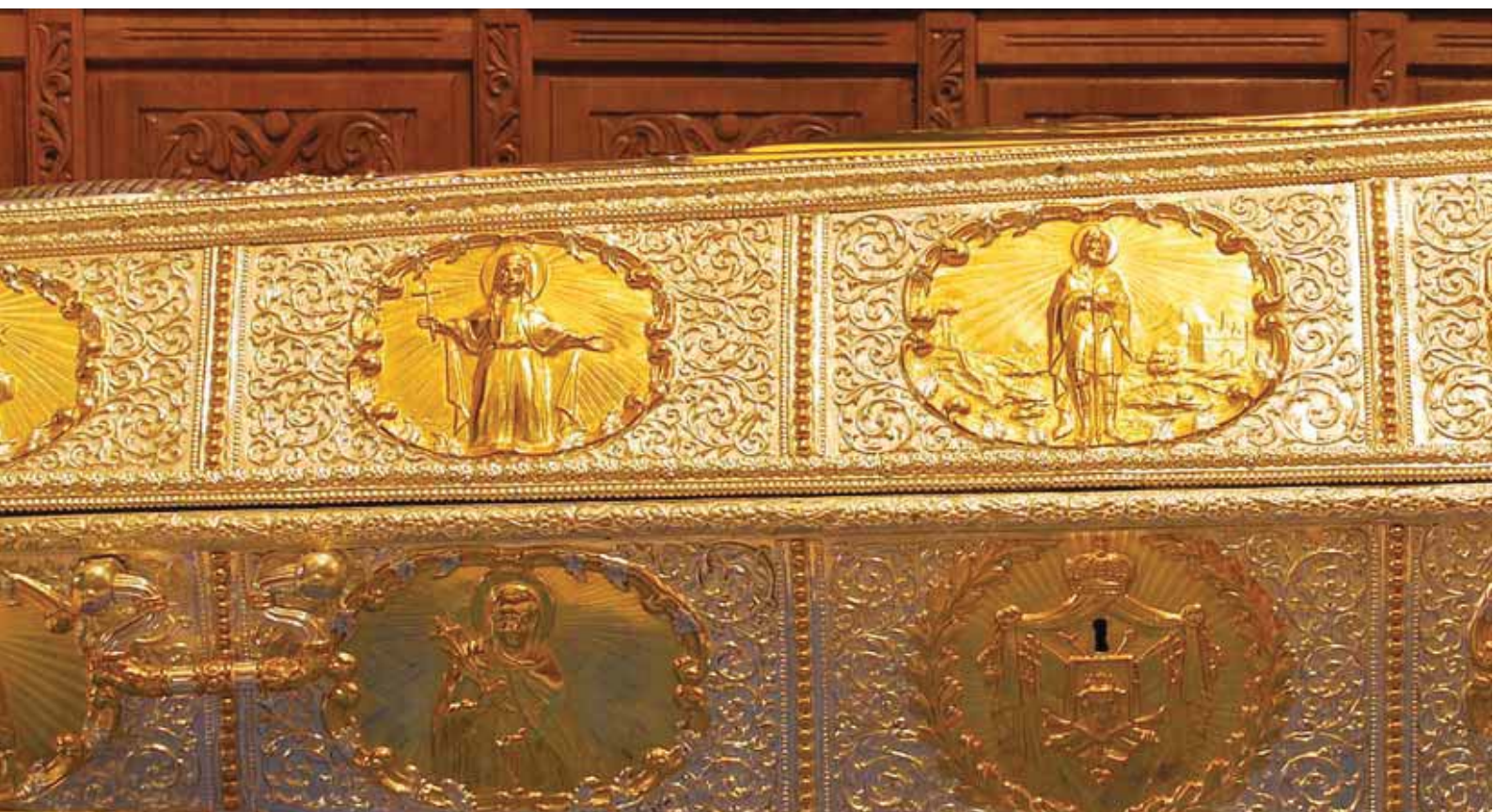
Voievozii și mitropoliții Moldovei, boierii țării, preoții și monahii, universitarii și medicii, profesorii de școli liceale și generale, studenții și elevii, oamenii „mari” sau sfinții oameni simpli s-au îndreptat, valuri, valuri, spre racla cu sfințele moaște pentru a primi binecuvântare, întărire și nădejde.

De ce se întâmplă acest lucru? Cum este el posibil? Răspunsul este unul singur: Duhul Sfânt. Cuvioasa Parascheva, această ființă îmbrăcată în veșmântul simplității duhovnicești, care a ajuns la iubire de Dumnezeu și de oameni pe calea desăvârșitei smerenii, a devenit, în sufletul și trupul ei, lăcaș al Sfântului Duh. După moarte, Duhul Sfânt n-a lipsit rămășițele pământești ale Sfintei Parascheva de puterea Sa. Lumina Sfântului Duh, puterea Sa mângâietoare și tămăduitoare, izvorul Său de viață dătător sunt simțite în moaștele Sfintei Parascheva de cei care, în bucurie sau cu inima înfrântă și smerită, se apropie de binecuvântata raclă.

Gândul nostru de adâncă mulțumire se îndreaptă, acum și întotdeauna, către Milostivul Dumnezeu, Care a înveșmântat Iașul și Moldova, țara și lumea cu o asemenea floare.

Sfântă Precuvioasă Maică Parascheva, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi, fiii și fiicele tale întru Hristos-Domnul!

† Teofan, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei,
Iași, 3 octombrie 2011

Racla Cuvioasei Parascheva, detaliu

The reliquary of Saint Paraskeve, detail

Ever since 1641, the capital city of Moldavia has been protected by Saint Paraskeve. Only God knows how the thought of bringing her holy relics to Jassy arose in the minds of Prince Vasile Lupu and Metropolitan Varlaam. What we know is that the result of this initiative has proved to be of outstanding importance.

The city of Jassy cannot be imagined without Saint Paraskeve. Her presence in the heart of the citadel is an everlasting wellspring of life, without which the inhabitants of Jassy and generally the Moldavians would be much poorer at heart. Grace above grace has been bestowed onto them for centuries, power above power, blessing above blessing and they all feel it. In joy and in sorrow they come to thank her, to bring her a flower or to ask for her intervention in their lives.

Princes and metropolitans of Moldavia, nobles, priests and monks, academics and medics, teachers of secondary and high schools, students and pupils, people "of note" or saints, ordinary people have all venerated, wave after wave, the coffin with her holy relics in order to receive blessings, strength and hope.

Why is this happening? How is this possible? There is only one answer: the Holy Spirit. The venerable Saint Paraskeve, this person dressed in the vestment of spiritual simplicity, who came to attain the love for God and people by means of the ultimate humility, became, in her body and soul, a place for the Holy Spirit. After her death, the Holy Spirit did not leave her earthly remains without His power. The Light of the Holy Spirit, His power that gives comfort and works wonders, His life-giving wellspring are felt as such in Saint Paraskeve's relics by those who, in joy or with a broken and contrite heart, come in front of the blessed reliquary.

Our deepest gratefulness is due, now as ever, to the Merciful God who gave Jassy and Moldavia, the country and the world a flower such as this.

Most venerable Mother Paraskeve, pray to the Lord for us, your sons and daughters in Christ our Lord!

*† Teofan, Metropolitan of Moldavia and Bukovina,
Iasi, October 3, 2011*

Sfânta Cuvioasă Parascheva,
Ocroitoarea Moldovei
*Saint Paraskeve,
the Protectress of Moldavia*

Mitropolia Moldovei și Bucovinei Metropolitanate of Moldavia and Bukovina

În fiecare an, la 14 octombrie, Biserica Ortodoxă de pretutindeni prăznuiește pe Sfânta Cuvioasă Parascheva. În mod deosebit, ea este cinstită în Moldova, întrucât de mai bine de 370 de ani moaștele ei se găsesc la Iași, fiind izvor de binecuvântare și de însănătoșire duhovnicească și trupească pentru toți cei care o cheamă în rugăciune să fie mijlocitoare către Preamilostivul Dumnezeu. Dacă Sfânta Mucenită Parascheva, prăznuită la 26 iulie în calendarul ortodox, este cunoscută în popor cu numele Sfânta Vineri, Cuvioasa Maică Parascheva a fost numită în Moldova Vinerea Mare. Ca un simbol al unității Ortodoxiei de pretutindeni, lucrarea săvârșită în lume după trecerea la Domnul a Sfintei Parascheva arată că sfințenia ridică din neamul său pe omul ce s-a asemănat cu Dumnezeu, făcându-l lumină de iubire și apropiere între toți cei care mărturisesc și trăiesc în aceeași credință. Mărturie despre cinstirea adusă de strămoșii noștri Sfintei Parascheva sunt bisericile cu hramul „Cuvioasa Parascheva” ctitorite nu numai în Moldova, ci și în Transilvania și în Țara Românească.

Sfânta Cuvioasă Parascheva a trăit în prima jumătate a veacului al XI-lea. Prima mențiune în limba română despre viața sfintei o găsim în *Cartea românească de învățătură* a Mitropolitului Varlaam al Moldovei, Iași, 1643.

S-a născut în Epivata (azi Selimpașa), pe țărmul Mării Marmara, în apropiere de Constantinopol (mai târziu, Istanbul), pe atunci capitala Imperiului Bizantin.

Părinții ei, oameni de neam bun și credincioși, au crescut-o în frica de Dumnezeu, îndemnând-o spre deprinderea și împlinirea virtuților creștine. Un frate al ei, după ce a învățat carte, s-a călugărit sub numele Eftimie; a fost ales episcop, în localitatea Madite, pentru dragostea față de cele sfinte și pentru cultura sa deosebită.

Sfânta Parascheva și-a petrecut copilăria în casa părinților, sub ocrotirea acestora. Se spune că pe când avea zece ani, „fiind într-o biserică a Precistei” a auzit citindu-se, la Sfânta Liturghie, cuvântul Evangheliei: „Oricine voiește să vină după Mine să se lepede de sine, să-și ia crucea sa și să-Mi urmeze Mie” (Marcu 8, 34). Chemarea Mântuitorului a sădit în inima ei dorul de desăvârșire și din acel moment a început să săvârșească multe fapte de milostenie. Deseori și-a dăruit hainele sale săracilor, fără să țină seama de muștrările părinților.

Moștenind o mare avere de la părinți, tânăra Parascheva a dăruit săracilor partea ce i se cuvenea din moștenire și, „părăsind frumusețea acestei lumi”, s-a retras „în adâncul pustiei”. S-a oprit mai întâi la Constantinopol, unde a ascultat cuvinte de învățătură de la călugări și călugărițe cu aleasă viață duhovnicească.

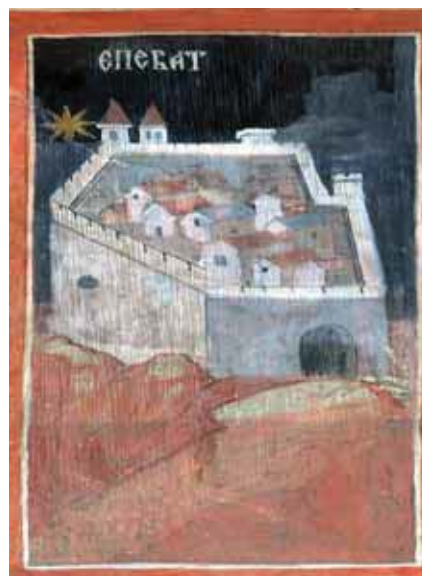
Urmând sfaturile acestora, a părăsit capitala, îndreptându-se spre ținutul Pontului, după

Every year, on October 14th, the Orthodox Church all over the world commemorates Saint Paraskeve. She is particularly venerated in Moldavia, as her relics have been in Iași, for more than 370 years already, a spring of blessings and spiritual and physical cures for those who call upon her intercession. If the Holy Martyr Paraskeve, venerated on July 26th in the orthodox calendar, is known popularly as “St. Friday”, the venerable Mother Paraskeve has been known, particularly in Moldavia, as “The Great Friday”. As a symbol for the unity of Orthodoxy all over the world, Saint Paraskeve’s wonderworks after her passing to the Lord demonstrates how sainthood rises the one who has become like God from among his people, by making him or her a light for the love and bond between all those confessing and living the same faith. Evidence about the high esteem she was held in by our forefathers are the churches built in her honor, not only in Moldavia, but also in Transylvania and Wallachia.

Saint Paraskeve had her earthly sojourn during the first half of the 11th century. The first history of her life in Romanian can be found in the “Romanian Book of Teachings” (Cazania) by Metropolitan Varlaam of Moldavia, Iași, 1643.

She was born in Epibata (nowadays Selimpasa), on the shore of the Sea of Marmara, near Constantinople (later, Istanbul), the then capital of the Byzantine Empire. Her noble and devoted parents, always striving to live a holy life, have raised her in the fear of God, to do good deeds, to fast, to pray and give alms. One of her brothers, after his education, became a monk, Euthymios; he was elected bishop of the town of Madite for his love for God and his distinguished education.

Saint Paraskeve spent her childhood in the house of her caring parents. It has been said that, at

Cetatea Epivatei
(frescă din Catedrala
Arhiepiscopală
din Roman, sec. XVI)

The City of
Epibata
(fresco from
the Archepiscopal
Cathedral, Roman,
16th century)

Nu mult după aceste evenimente au avut loc vindecări minunate în urma rugăciunilor care se făceau lângă cinstitele sale moaste. Creștinii din Epivata au zidit o biserică pe locul în care au trăit ea și părinții săi.

Vestea despre minunile care se săvârșeau în apropierea sfințelor moaste s-a răspândit curând în Tracia și în Peninsula Balcanică. Este foarte probabil că Patriarhia Ecumenică a trecut-o de timpuriu în rândul sfinților.

După trecerea ei la viața veșnică și după minunata descoperire a sfințelor ei moaste s-au alcătuit unele scrieri despre scurta ei viață pământească și istoria strămutării moaștelor. Potrivit tradiției, cea mai veche lucrare aghiografică dedicată Sfintei Cuvioase Parascheva a fost scrisă de diaconul Vasilisc, la cererea patriarhului ecumenic Nicolae al IV-lea Muzalon (1147-1151). O altă versiune a vieții a alcătuit marele patriarh Eftimie al Târnovei, în a doua jumătate a veacului al XIV-lea, care a folosit, ca și alți aghiografi de mai târziu, scrierea diaconului Vasilisc. Mitropolitul Matei al Mirelor, care a trăit în Mănăstirea Dealu, de lângă Târgoviște, a alcătuit, în grecește, o nouă versiune a vieții (înainte de scrierea sa, două biografii ale sfintei, aparținând secolului al XII-lea, s-au pierdut), precum și slujba Cuvioasei Parascheva, pe la anul 1605. Câțiva ani mai târziu, viața ei a fost inclusă de Sfântul Mitropolit Varlaam al Moldovei în *Cazania* lui, tipărită la Iași în 1643, care a folosit, fără îndoială, manuscrise grecești și slavonești, prelucrate după scrierea patriarhului Eftimie. O versiune arabă a vieții Sfintei Parascheva, adaptată după cea a lui Matei al Mirelor, a scris-o Patriarhul Antiochiei, Macarie Ibn al-Za'im, aflat la Iași în anul 1653. Nevointele ei au fost înfățișate pe scurt și de marele Mitropolit Dosoftei al Moldovei în lucrarea sa *Viața și petrecerea sfinților* (4 vol. Iași, 1682-1686), precum și în alte *Vieți de sfinți* și în edițiile *Minelelor* tipărite la noi în țară. Dintre străinii care i-au mai cercetat viața consemnăm pe cunoscutul aghiograf grec Nicodim Aghioritul (1749-1809). Spre sfârșitul secolului al XIX-lea, eruditul episcop Melchisedec Ștefănescu al Romanului (1823-1892), a tipărit o lucrare specială, intitulată *Viața și minunile Cuvioasei noastre Parascheva cea nouă și istoricul sfințelor ei moaste* (București, 1889). Câțiva teologi români din secolul trecut de asemenea au scris despre viața și sfințele ei nevointe: Pr. Gh. Păvăloiu (1935), Arhim. Varahil Jitaru (1942), D. Stănescu (1938), Pr. M. Șesan (1955), Pr. Scarlat Porcescu, Pr. Prof. Mircea Păcurariu ș.a.

După ce au stat în Biserica „Sfinții Apostoli” din Epivata vreme de vreo două sute de ani, săvârșindu-se multe semne și minuni în jurul lor, din cauza evenimentelor politice care au adus multă durere în țările balcanice, moaștele Sfintei Parascheva au fost strămutate în mai multe locuri, fiind alinare în suferință și sprijin pentru toți cei care o cinstesc și o cheamă în rugăciune.

great joy, with lights and incense, placing it in the Holy Apostles Church in Epibata. At once, miracles happened following the prayers offered in front of the holy relics. It is said that the faithful in Epibata built a church on the place where her parents had lived and she herself had been born.

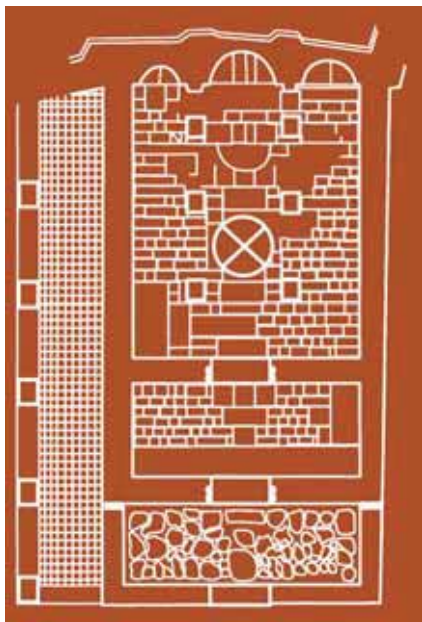
The news about the wonderworking of her relics spread soon all over Thrace and the Balkan Peninsula. It is likely that the Ecumenical Patriarchate swiftly recognized her holiness, listing her among the saints.

After her passing and the miraculous discovery of the holy relics, a number of writings about her brief life and the story of the transfer of her relics were composed. According to tradition, the oldest hagiographic work dedicated to Saint Paraskeve was written by Deacon Basiliscus, at the request of Patriarch Nicholas IV Mouzalon (1147-1151), around mid-12th century. Another history was written by the great patriarch Evtimii of Tarnovo, during the second half of the 14th century, who used, as did the later hagiographers, Deacon Basiliscus' work. Metropolitan Matthew of Myra, who lived in the Dealu Monastery, near Targoviste, composed, in Greek, a new "Life", as well as the service of Saint Paraskeve, around 1605. A few years later, her life was included by the great metropolitan Varlaam in his Cazania, printed in 1643. An Arabic version of her life was written by Macarios Ibn al Za'im, Patriarch of Antiochia. Metropolitan Dosoftei of Moldavia included a version of Saint Paraskeve's life in his work "The Life and Passing of the Saints" (4 vols., Iași, 1682-1686), as well as in the editions of the "Menaion" published in the Romanian lands. Among the foreigners who studied her life we can count the well-known hagiographer St. Nikodemos of the Holy Mountain (1749-1809). Towards the end of the 19th century, the learned bishop of Roman, Melchisedec Ștefănescu (1823-1892), printed a work entitled "The Life and Miracles of Our Venerable Paraskeve the New and the History of Her Relics" (Bucharest, 1899). A few 20th century Romanian theologians took an interest as well in her life: Rev. Gh. Păvăloiu (1935), Archim. Varahil Jitaru (1942), D. Stănescu (1938), Rev. M. Șesan (1955), Rev. Scarlat Porcescu, Rev. Prof. Mircea Păcurariu et al. After they rested in the church of Epibata for about two hundred years, performing numerous signs and miracles, the relics were moved to different places, due to the political turmoil in the Balkans. To all people, she proved to be of help in alleviating their troubles, a good and safe shore for all who venerated her and prayed for her intercession with the Most Merciful God.

The years 1185-1186 saw the Bulgarians and the Vlachs living south of Danube revolt from under the yoke of their two-century old domination of the Byzantine Empire, and create a new state, known as the Vlach-Bulgarian Empire, with Tarnovo as its capital. A few years later, in 1204, the

Planul Bisericii
„Sfânta Parascheva”
din Târnovo

*The plan of
the Saint Paraskeve
Church of Tarnovo*

În anii 1185-1186, bulgarii și valahii din sudul Dunării, care de aproape două secole se găseau sub dominația Imperiului Bizantin, s-au răsculat sub conducerea fraților Petru și Asan, vlahi (români) de neam, întemeind un stat nou, cunoscut sub numele de Imperiul vlaho-bulgar, având capitala la Târnovo. Peste câțiva ani, în 1204, cavalerii apuseni porniți în Cruciada a patra au ocupat Constantinopolul, întemeind aici Imperiul latin de Constantinopol, care a dăinuit până în anul 1261, condus de împărați veniți din Apusul Europei. În aceste împrejurări, bizantinii au creat două mici imperii, unul în Asia Mică, cu capitala la Niceea, nu departe de Constantinopol, altul în Tesalia, cu capitala la Tesalonica. Datorită relațiilor prietenești dintre împăratul Ioan Asan II din Târnovo (1218-1241) și împăratul din Constantinopol, în anul 1235 sau curând după aceea, moaștele Cuvioasei Parascheva au fost strămutate de la Epivata la Târnovo, capitala Imperiului vlaho-bulgar, oraș care devenise între timp reședință patriarhală. Mutarea lor s-a făcut în ziua de 14 octombrie (dupa unele izvoare), într-o impresionantă procesiune condusă de mitropolitul Marcu din Preslav, însoțit de numeroși clerici, fiind întâmpinate pretutindeni cu flori, lumânări și slujbe de credincioși vlahi și bulgari din sudul Dunării. La Târnovo au ieșit întru întâmpinarea lor împăratul Ioan Asan II, mama sa, Elena, și soția sa, Ana, precum și patriarhul de aici. Au fost așezate în Biserica Maicii Domnului. Se spune că împăratul ar fi zidit, în apropierea reședinței sale, o biserică cu hramul „Sfânta Parascheva”.

La Târnovo moaștele Cuvioasei Parascheva au rămas timp de 160 de ani. Probabil acum s-a alcătuit slujba ei, care a intrat în Mineiul pe luna octombrie. Iar în a doua jumătate a veacului al XIV-lea, patriarhul Eftimie al Târnovei, se pare un valah, i-a scris viața, cu mai multe amănunte decât o făcuse diaconul Vasilisc.

western knights of the fourth crusade occupied the Byzantine capital, creating here a “Latin Empire of Constantinople”, which lasted until 1261, ruled by emperors coming from Western Europe. Under such circumstances, the Byzantines created two small empires, one in Asia Minor, with Nicaea as its capital, not far from Constantinople, and another one in Thessaly, with Thessalonica as its capital city. Due to the friendly relations between Emperor John Asan II of Tarnovo and the then emperor in Constantinople, in 1235 or just after that, St. Paraskeve’s relics were moved from Epibata to Tarnovo, the capital of the Vlach-Bulgarian Empire, a city who had become meanwhile the see of a patriarch. The transfer of the relics was made in a grandiose procession headed by Metropolitan Mark of Preslav, surrounded by many members of the clergy, welcomed everywhere with flowers, candles and services by the Vlach and Bulgarian faithful living south of Danube. In Tarnovo, Emperor John Asan II, his mother Helena, his wife Anna and the local patriarch came to receive the relics, which were laid to rest in the Church of Our Holy Lady Theotokos. It is said that the emperor built, near his residency, a church having St. Paraskeve as its patron saint.

The relics remained in Tarnovo for 160 years. It was probably then that the text of her service was written, which was incorporated in the “Menaion” for October. During the second half of the 14th century, Patriarch Evtimii of Tarnovo, probably a Vlach, wrote her life, including more details than existed in Deacon Basiliscus account.

However, around the same time, the Turks entered Europe. They conquered one by one significant parts of the Balkan peninsula. In 1393, they took the eastern part of the Vlach-Bulgarian Empire, including Tarnovo, and, three years later, also the western part, thus putting an end to this state.

In such grave circumstances for the Christians, Saint Paraskeve’s relics were moved to Vidin, then to Belgrade. There they stayed until 1521, when the Turkish armies took this city too, and Serbia became a vassal state. The relics were asked by the Ecumenical Patriarch from the sultan, who agreed to give them away for a price. The Patriarch decided they should be brought to Constantinople, the former capital of the Byzantine Empire (from 1453, the year of the Turkish occupation, known also as Istanbul). On their way to the great city founded by the emperor Saint Constantine the Great, the relics were exposed in many places for the faithful in the Turkish-ruled Balkan peninsula to be venerated. In Constantinople, at first, they were placed in the Church of Saint Mary Pammakaristos, the patriarchal cathedral of the time. After this one was turned into a mosque, the relics were moved to other churches: Blachernae (1586), Saint Demetrius (1597) and Saint George from the Fanar district (1601).

Biserica
„Sfânta Parascheva”
din Vidin, sec. XIV

*The Saint Paraskeva
Church, Vidin,
14th century*

Dar tot pe atunci turcii au pătruns în Europa. Rând pe rând au cucerit părți însemnate din Peninsula Balcanică. În 1393, sub conducerea lui Baiazid Ilderim (1389-1402), au cucerit partea răsăriteană a Imperiului vlaho-bulgar, împreună cu capitala Târnovo, iar peste trei ani și partea apuseană, încât acest stat și-a încetat existența.

În astfel de împrejurări dramatice pentru creștini, moaștele Cuvioasei Parascheva au fost mutate la Vidin, pentru o perioadă de cinci ani. După lupta de la Nicopole din 1396, Bulgaria devine parte a Imperiului otoman. Moaștele Sfintei Parascheva își continuă peregrinările. Din Vidin ajung la Belgrad (Serbia), în 1398, datorită țarinei Milița, care le-a cerut de la sultanul Baiazid. Aceasta le-a așezat în biserica ridicată de ea în cinstea Sfintei Parascheva, care a fost distrusă de turci și pe temeliiile ei – conform unei tradiții – a fost zidită actuala biserică a Sfintei Parascheva. Există însă și opinia conform căreia țarina Milița a luat sfintele moaște și le-a așezat în biserica palatului (lui Lazăr) la Krusevac. Fiul ei, Ștefan Lazarevici, după lupta de la Ankara (1402), la întoarcerea din Constantinopol, a luat titlul de Despot. Împăratul maghiar Sigismund i-a dăruit acestuia Belgradul, Matsvansk și Valievo. Astfel, el a mutat moaștele Sfintei Parascheva din Krusevac la Belgrad.

Acolo au stat până în anul 1521, când sultanul Soliman Magnificul (1520-1566) a cucerit și acest oraș, iar Serbia a fost transformată în pașalâc. Acum moaștele au fost solicitate de patriarhul ecumenic Ieremia I (1522-1545) sultanului, care a acceptat să i le dea în schimbul unor daruri. Patriarhul a hotărât ca ele să fie aduse în Constantinopol, fosta capitală a Imperiului Bizantin (cucerit de turci în 1453, care i-au dat numele Istanbul). În drum spre marele oraș întemeiat de Constantin cel Mare, sfintele moaște ale Cuvioasei Parascheva au fost așezate spre închinare din loc în loc pentru credincioșii ortodocși din Peninsula Balcanică aflați sub stăpânire turcească. Pentru început, au fost așezate în Biserica „Sfânta Maria Pammakaristos”, pe atunci Catedrală patriarhală. După transformarea acesteia în geamie, au fost

After 120 years, the holy relics had their latest move to date, this time to the Romanian lands. In 1641, after the right-believing prince Vasile Lupu of Moldavia paid all the debts of the Patriarchate of Constantinople, its head, Patriarch Parthenios I (1639-1644), together with the members of his Synod, decided to offer St. Paraskeve's relics in gratitude, "for the consecration and blessing of that land of Bogdania (Moldavia)", as one can read in the synodal letter: "Parthenios, by the mercy of God Archbishop of Constantinople, the New Rome and Ecumenical Patriarch(...) For the numerous charities and promises, following God's urges, of that bright and holy Prince, Our Humbleness together with the entire Holy Synod (...), being not able to find anything valuable and respectable to thank to this very Pious and Honorable Orthodox Prince as a reward for him and for the consecration of that land of Bogdania, have decided to give him the Holy Relics of our Venerable Mother Paraskeve the New (...)"

We understand from these that until May 1641 Vasile Lupu had paid a great deal of the debts of the Patriarchate and promised to pay the rest of them afterwards. In the library of The Holy Sepulchre Metochion of Constantinople one can find a few documents concerning the transfer of the holy relics:

- a) The Synodal and Patriarchal Tomos, mentioned before, where Vasile Lupu's demands are mentioned as well.*
- b) The original copy of Vasile Lupu's Charter of August 20, 1641, which mentions the debts of the Ecumenical Patriarchate and the terms of the Prince.*
- c) Other princely and patriarchal documents about the payments made by the Moldavian Prince to the Ecumenical Patriarchate.*

The reliquary with the holy relics was transported on the Black sea by ship, by a group of

Biserica Lazarita
din Krusevac

*The Lasaritzia
Church
of Krusevac*

Ruinele palatului
lui Lazăr din
Krusevat

*The ruins of
Lazarus' palace
of Krusevac*

Biserica
„Sfântul Dumitru”,
Constantinopol ►

*Saint Demetrius
Church of
Constantinople*

Biserica
„Sfântul Gheorghe”,
Constantinopol ►

*Saint George Church
of Constantinople*

mutate în alte biserici: Vlaherne (1586), „Sfântul Dumitru” (1597) și „Sfântul Gheorghe” din cartierul Fanar, noul sediu al Patriarhiei Ecumenice (1601).

După 120 de ani ele au cunoscut ultima strămutare, de data aceasta pe pământul românesc, în Moldova. În anul 1641, după ce binecredinciosul domn Vasile Lupu al Moldovei a plătit toate datoriile Patriarhiei din Constantinopol, cărmuitorul ei de atunci, patriarhul Partenie I, zis cel Bătrân (1639-1644), împreună cu membrii Sinodului, a hotărât să-i ofere, drept recunoștință, moaștele Cuvioasei Parascheva „pentru sfințirea și binecuvântarea aceluia loc al Bogdaniei” (Țara Moldovei, n.n.), după cum se spune în scrisoarea sinodicească: „Partenie cu mila lui Dumnezeu Arhiepiscop al Constantinopolului, Roma cea Nouă, și Patriarh Ecumenic. (...) Pentru binefacerile și făgăduielile făcute de bună voia lui, cu îndemnul lui Dumnezeu, ale prea strălucitului și prea cucernicului Domn aceluia, Smerenia Noastră împreună cu Sfântul Sinod cel desăvârșit din jurul Nostru, (...) negăsind nimic altceva vrednic și cuviincios pentru a mulțumi aceluia prea cucernic și întru toate prea ortodox Domn pentru sfințirea și binecuvântarea aceluia loc al Bogdaniei, (...) decât a se da Sfintele Moaște ale Cuvioasei Maicii noastre Parascheva cea Nouă (...)”.

În biblioteca metocului Sfântului Mormânt din Constantinopol se păstrează mai multe documente referitoare la momentul aducerii sfintelor moaște:

- Tomul sinodicesc și patriarhicesc, menționat mai sus, în care sunt amintite și condițiile lui Vasile Lupu.
- Originalul hrisovului lui Vasile Lupu din 20 august 1641 în care se vorbește despre datoriile Patriarhiei Ecumenice și condițiile puse de domnitor Patriarhiei pentru ca și în continuare să o poată ajuta (ierarhii moldoveni să nu mai plătească dări pentru fiecare credincios scaunului ecumenic, să fie pomeniți morții și viii pe care îi va indica Vasile Lupu în toate bisericile din cuprinsul Patriarhiei Ecumenice etc.).
- Alte acte domnești și patriarhicești referitoare la achitarea datoriilor Patriarhiei Ecumenice de către domnitorul moldovean.

three Greek metropolitans (Ioanichios of Heraklea, Parthenios of Adrianople and Theophanes of Paleopatras). As they arrived first in Galati, then in Iași, they were welcomed by Prince Vasile Lupu, Metropolitan Varlaam and the bishops of Roman and Huși, by clergy and faithful. On June 13, 1641, the holy relics were laid to rest in the astounding

Biserica
Maicii
Domnului
Pammakaristos

*The Church
of Theotokos
Pammakaristos*

